

DOI 10.32782/city-development.2024.2-10

УДК 35:620.9

СУТНІСТЬ, ЗАВДАННЯ І ПРИНЦИПИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЕНЕРГЕТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Пилипенко Любомир Миколайович

доктор економічних наук, професор,
директор навчально-наукового Інституту адміністрування,
державного управління та професійного розвитку
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4306-7531>

Мацик Роман Орестович

аспірант
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-5965-7117>

Анотація. Стаття присвячена тематиці публічного управління енергетичним забезпеченням територіальних громад як важливому напрямку забезпечення життєдіяльності їх населення та розвитку економіки. На основі діалектичного підходу обґрунтовано сутність публічного управління енергетичним забезпеченням територіальних громад, що охоплює перелік суб'єктів цього управління, мету його здійснення, а також три змістові напрями реалізації – економічний, соціальний та екологічний. На основі нормативного підходу встановлено особливості повноважень і завдання суб'єктів публічного управління енергетичним забезпеченням територіальних громад. Аргументовано доцільність розширення повноважень органів місцевого самоврядування у контексті реалізації ними публічного управління енергетичним забезпеченням територіальних громад. Визначено принципи публічного управління енергетичним забезпеченням територіальних громад.

Ключові слова: публічне управління, державне управління, енергетичне забезпечення (енергозабезпечення), територіальні громади, принципи публічного управління.

Актуальність проблеми. Життєдіяльність і розвиток будь-якої громади залежить від багатьох чинників, одним з найважливіших серед яких є стан енергетичного забезпечення. Енергія у різних її формах та видах необхідна для реалізації будь-якої приватної чи господарської діяльності людини – від забезпечення її побуту і до функціонування підприємств, установ, організацій, органів влади тощо. Науково-технічний прогрес, який посприяв заміні людської праці машинною, обумовив постійне зростання споживання обсягів енергії та ще більше посилив важливість енергетичного чинника в суспільно-економічному розвитку загалом і територіальних громад зокрема. Доступ до енергетичних ресурсів стає важливим критерієм конкурентоспроможності громад, як щодо проживання на їхній території, так і щодо залучення інвестицій.

На відміну від інших видів ресурсів і чинників економічної діяльності, енергія (особливо, але не виключно електрична) має низку тех-

нічних і технологічних особливостей, як щодо свого виробництва, так і щодо постачання, що унеможливають вільний її обіг між суб'єктами генерування і споживання. Ці особливості, а також інші чинники обумовили доволі високий рівень монополізації ринків енергоресурсів, насамперед електричної енергії, що ускладнює доступ до їхнього постачання і споживання та може стримувати економічний розвиток як окремих суб'єктів господарювання, так і цілих територіальних громад.

Наведені та інші аргументи обґрунтовують актуальність дослідження проблематики публічного управління енергетичним забезпеченням територіальних громад, що особливої гостроти набуває за умов воєнної агресії проти України та спричинених нею руйнувань енергетичної інфраструктури й необхідності релокації суб'єктів господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми управління енергетичною системою

України та формування енергетичної політики досліджували чимало науковців, серед яких Ажнакін С.Г., Амоша А.І., Бабець І., Бабій А., Вільха В.А., Волошин О.Л., Гелетуха Г.Г., Горбань В.Б., Денисюк С.П., Дупак О., Євдокімов В.А., Железна Т.А., Завербний А.С., Крикавський Є.Г., Матвіїшин Є.Г., Середа Л.О. та багато інших. Їхні праці головно присвячені питанням формування й аналізу енергетичної політики, механізмів державного регулювання розвитку енергетики, енергоефективності, енергетичної безпеки тощо.

Окремо варто відзначити дослідження з фізичної економії, які розглядають енергію як основоположний чинник сталого розвитку суспільства, буття та багатства на Землі загалом. Ґрунтуючись на фундаментальних працях Подолінського С.А. («Праця людини та її відношення до розподілу енергії» [9]) та Руденка М.Д. («Енергія прогресу. Вибрані праці з економії, філософії і космології» [19]), українські вчені Гринів Л.С. [3], Корнійчук Л.Я. [7], Шевчук В.О. [22] та інші розвинули концепції трактування базових економічних категорій, таких як економічне (абсолютне і відносне) благо та додаткова вартість, а також функціонування економічних механізмів, зокрема грошових і земельних відносин, розвитку сільського господарства та економіки загалом тощо, в основі яких критерій примноження енергії відповідно до фізичного закону її збереження та перетворення.

Вважаючи Сонце єдиним першоджерелом енергії на Землі, всі інші форми енергії, зокрема й викопного палива, представники української школи фізичної економії розглядають як похідні від сонячної. Вчені стверджують, що примноження абсолютного багатства можливе лише за рахунок акумулювання та зв'язування сонячної енергії. З огляду на органічне походження переважної більшості (за обсягами споживання) видів палива, основним механізмом акумулювання і зв'язування сонячної енергії на Землі є фотосинтез, що обумовлює надважливість екологічного й аграрного критеріїв при вирішенні проблем як енергетичного забезпечення, так і економічного розвитку людства.

Проблеми управління енергетичним розвитком територіальних громад у своїй дисертації розглядала Скрипник О.А. [20]. Серед результатів цього дослідження варто виокремити концепцію енергетичного розвитку територіальних громад за умов децентралізації та концептуальну модель забезпечення енергетичної достатності територіальної громади. Водночас, проблеми публічного управління енергетичним забезпеченням територіальних громад, особливо за теперішніх викликів воєнного стану та наслідків руйнування енергетичної інфраструк-

тури, залишаються невивченими, що обумовлює невирішену частину загальної проблематики функціонування та розвитку енергетичної системи України.

Метою статті є дослідження сутності публічного управління енергетичним забезпеченням територіальних громад, його основних завдань і принципів.

Результати дослідження. Діалектичний підхід до розроблення означуваної проблематики передбачає декомпозицію об'єкта дослідження та врахування особливостей кожного з його елементів – публічного управління, енергетичного забезпечення та територіального устрою держави. Енергетичне забезпечення територіальних громад варто розглядати як специфічний об'єкт публічного управління, що обумовлює доцільність застосування дедуктивного методу при виконанні наукового дослідження.

Категорія публічного управління є відносно новою в українському науковому й академічному вжитку. Її поява пов'язана із трансформацією спеціальності державне управління в публічне управління та адміністрування. На наукових заходах та в наукових публікаціях ще й досі тривають дискусії щодо спорідненості та відмінностей категорій «державне управління», «публічне управління», «публічне адміністрування», «публічне управління та адміністрування», а також доцільності витіснення в академічному вжитку останніми категорії «державне управління». Означена проблема не є предметом цього дослідження, однак його подальше виконання потребує застановлення на певній авторській позиції, яка передбачає, що категорія «публічне управління та адміністрування» за своїм змістом є не лише ширшою від «державного управління» (може охоплювати крім державного і так званий неприбутковий (non-profit) сектор), але й ідеологічно відмінною (ідеологічну відмінність цих концептів розкрито в [2]).

Багатогранність категорійного апарату також обумовлена різними підходами до тлумачення вище вказаних понять. Для розуміння сутності публічного управління енергетичним забезпеченням територіальних громад, на нашу думку, за основу варто взяти визначення публічного управління, що його наведено в термінологічному словнику – «діяльність органів державного управління, органів місцевого самоврядування, представників приватного сектору та інститутів громадянського суспільства в межах визначених законом повноважень і функціональних обов'язків (планування, організації, керівництва, координації та контролю) щодо формування та реалізації управлінських рішень суспільного значення, політики розвитку держави та її адміністративно-територіальних одиниць»

[17, с. 144]. До переваг цього визначення варто віднести врахування всієї повноти суб'єктів публічного управління – як владних структур (органів державного управління та місцевого самоврядування), так і громадських формувань (інститутів громадянського суспільства), що відповідає сучасним тенденціям розвитку демократичного врядування. З іншого боку, визначення містить суспільне (не приватне чи підприємницьке) спрямування публічного управління на розвиток держави та її територіальних одиниць, які за теперішньою класифікацією адміністративно-територіального устрою охоплюють і територіальні громади.

Об'єктом публічного управління можуть бути різні сфери життєдіяльності людини, спільноти, суспільства загалом, множина яких занадто широка, щоб її виокремлювати у визначенні. Серед важливих сфер діяльності, які визначають якість життя та потенціал розвитку громади – її енергетичне забезпечення.

Розвиток формулювання визначення публічного управління енергетичним забезпеченням територіальних громад на основі дедуктивного підходу, крім встановлення переліку суб'єктів цього управління, передбачає з'ясування його мети і завдань. Якщо перелік суб'єктів публічного управління енергетичним забезпеченням територіальних громад може бути встановлений на основі нормативного підходу – вони мають бути імперативно, положеннями відповідних законодавчо-нормативних документів наділені повноваженнями публічного управління, то мету і завдання цього управління можна визначити з використанням як нормативного, так і позитивного підходу – з урахуванням реальних потреб енергетичного забезпечення різних категорій її споживачів, що проживають чи ведуть господарську діяльність у територіальній громаді.

Перелік суб'єктів публічного управління енергетичним забезпеченням територіальних громад наведено у табл. 1.

Нормативний підхід до дослідження сутності енергетичного забезпечення територіальних громад як об'єкта публічного управління дав змогу виявити в імперативних документах лише одне визначення, що його наведено у Стратегії енергетичної безпеки Кабінету Міністрів України, а саме «енергозабезпечення – забезпечення доступу споживачів до енергії та енергоресурсів усіх видів в обсягах та на умовах, необхідних для забезпечення належного рівня життєдіяльності населення та розвитку економіки» [21]. Це визначення фактично відображає й мету, яку мало би досягати публічне управління енергетичним забезпеченням, однак охоплює лише соціальний («життєдіяльність населення») та

економічний («розвиток економіки») контексти. Аналіз результатів наукових досліджень, зокрема [3; 5; 7; 9; 19; 20; 22], та глобальних тенденцій енергоспоживання і стратегій розвитку енергетики вказують на необхідність врахування й екологічного контексту та сталого розвитку в публічному управлінні енергетичним забезпеченням населення й економіки.

На основі синтезу тлумачень публічного управління та енергозабезпечення, а також з урахуванням вищенаведених аргументів можна запропонувати формулювання сутності публічного управління енергетичним забезпеченням територіальної громади як діяльність органів державного управління, місцевого самоврядування, представників приватного сектору та інститутів громадянського суспільства в межах визначених законодавством повноважень і функціональних обов'язків щодо формування та реалізації політики й управлінських рішень із забезпечення безперервного доступу споживачів до енергії та енергоресурсів усіх видів в обсягах та на умовах, необхідних для забезпечення належного рівня життєдіяльності населення та сталого розвитку економіки територіальної громади. Концентрація цього визначення на обсягах та умовах доступу до енергії та енергоресурсів, що повинні забезпечити належний рівень життєдіяльності людей і розвитку економічних суб'єктів, пов'язана з високим рівнем монополізації ринків енергії та енергоресурсів і, відповідно, необхідністю державного регулювання процесів енергозабезпечення. Водночас, врахування сучасних викликів воєнного стану та наслідків руйнування енергетичної інфраструктури змінюють контекст актуальності енергозабезпечення з подолання недоліків монополізації енергоринків на відновлення, реновацію та безпеку енергетичної інфраструктури.

Мета публічного управління енергетичним забезпеченням територіальних громад, що відображена в його визначенні, може бути досягнута через реалізацію суб'єктами цього управління відповідних завдань (табл. 2).

Аналіз повноважень і завдань суб'єктів публічного управління щодо енергетичного забезпечення територіальних громад свідчить, що реальні управлінські інструменти впливу у цьому контексті відповідно до імперативних документів мають лише центральні органи влади та спеціальні органи регулювання і контролю (нагляду). Це може бути пояснено технологічною особливістю генерації енергії, її розподілу та передавання споживачам, необхідністю збалансування виробництва і споживання енергії, природною монополізацією енергетичних ринків тощо, що обумовлює необхідність врегулю-

Таблиця 1 – Суб'єкти публічного управління енергетичним забезпеченням територіальних громад (ПУЕЗТГ) відповідно до законодавчо-нормативних документів України

Суб'єкти ПУЕЗТГ	Законодавчо-нормативний документ, який визначає повноваження суб'єкта ПУЕЗТГ	Особливості реалізації повноважень суб'єктом ПУЕЗТГ
Верховна Рада України	Конституція України	Як єдиний орган законодавчої влади в Україні через закони України встановлює засади організації та експлуатації енергосистем (ст. 92) [6]
Кабінет Міністрів України	Конституція України	Забезпечує здійснення внутрішньої політики держави, розроблення та реалізування загальнодержавних програм економічного і соціального розвитку, вживає заходів щодо забезпечення національної безпеки України (ст. 116) [6]
	Закон України «Про Кабінет Міністрів України»	Забезпечує захист критичної інфраструктури (ст. 20). Координує роботу міністерств і центральних органів виконавчої влади, які формують і реалізують державну політику у відповідних сферах суспільного та державного життя, зокрема у сфері енергетики (ст. 21) [12].
Міністерство енергетики України	Положення про Міністерство енергетики України	Забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері енергетики [11].
Державна інспекція енергетичного нагляду України	Положення про Державну інспекцію енергетичного нагляду України	Реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) у галузях електроенергетики та теплопостачання, а також на ринку природного газу [4].
Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг	Закон України «Про ринок електричної енергії»	Здійснює державне регулювання ринку електричної енергії (ст. 6) [16].
	Закон України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг»	Здійснює державне регулювання для забезпечення: балансу інтересів споживачів, держави і суб'єктів господарювання, які провадять діяльність у сферах енергетики; енергетичної безпеки; європейської інтеграції ринків електричної енергії та природного газу України (ст. 3) [15]
Місцеві державні адміністрації	Закон України «Про місцеві державні адміністрації»	«У спільних інтересах територіальних громад об'єднує на договірній основі бюджетні кошти з коштами підприємств, установ, організацій та населення для будівництва, розширення, реконструкції, ремонту та утримання ... мереж тепло-, водо-, газо-, енергозабезпечення, ... для задоволення потреб населення та фінансує здійснення цих заходів» (ст. 18) [14]
Органи місцевого самоврядування	Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»	Міські, селищні та сільські ради володіють такими виключними компетенціями щодо ПУЕЗТГ: – затвердження програм соціально-економічного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, цільових програм з інших питань місцевого самоврядування; – прийняття рішення про запровадження системи енергетичного менеджменту, затвердження положення про систему енергетичного менеджменту (ст. 26) [13].
Громадські об'єднання	Закон України «Про громадські об'єднання»	Участь у здійсненні державної регуляторної політики (ст. 21) [10].

Джерело: узагальнено авторами на основі [4; 6; 10-16]

**Таблиця 2 – Завдання суб'єктів публічного управління
щодо енергетичного забезпечення територіальних громад (ПУЕЗТГ)**

Суб'єкти ПУЕЗТГ	Завдання суб'єктів ПУЕЗТГ
Верховна Рада України	Формування законодавчої бази для ефективного функціонування і сталого розвитку енергетичної системи України з метою забезпечення населення й економічних суб'єктів усіма видами енергії й енергоресурсів для їхньої життєдіяльності чи функціонування.
Кабінет Міністрів України	Координація діяльності центральних органів виконавчої влади щодо формування й реалізації загальнодержавної політики у сфері енергетики. Забезпечення захисту енергетичної системи держави як важливого елемента критичної інфраструктури. Забезпечення розширення, удосконалення й відновлення енергетичної системи України через формування й реалізацію загальнодержавних програм економічного й науково-технічного розвитку.
Міністерство енергетики України	Забезпечення формування та реалізація державної політики у: – паливно-енергетичному комплексі; – сфері відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів газового палива; – сфері нагляду (контролю) у галузях електроенергетики та тепlopостачання, а також на ринку природного газу. Державне управління у сфері ядерної енергетики та радіаційної безпеки. Забезпечення збільшення частки відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів газового палива в енергетичному балансі України [11].
Державна інспекція енергетичного нагляду України	Реалізація державної політики у сфері нагляду (контролю) у галузях електроенергетики та тепlopостачання, а також на ринку природного газу. Розроблення пропозицій щодо державної політики з нагляду (контролю) у галузях електроенергетики та тепlopостачання, на ринку природного газу та подання їх на розгляд Міністра енергетики [4].
Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг	1) забезпечення ефективного функціонування та розвитку ринків у сферах енергетики та комунальних послуг; 2) сприяння ефективному відкриттю ринків у сферах енергетики та комунальних послуг для всіх споживачів і постачальників та забезпечення недискримінаційного доступу користувачів до мереж/трубопроводів; 3) сприяння інтеграції ринків електричної енергії, природного газу України з відповідними ринками інших держав, зокрема в рамках Енергетичного Співтовариства, співпраці з Радою регуляторів Енергетичного Співтовариства, Секретаріатом Енергетичного Співтовариства та національними регуляторами енергетики інших держав; 4) забезпечення захисту прав споживачів товарів, послуг у сферах енергетики та комунальних послуг щодо отримання цих товарів і послуг належної якості в достатній кількості за обґрунтованими цінами; 5) сприяння трансграничній торгівлі електричною енергією та природним газом, забезпечення інвестиційної привабливості для розвитку інфраструктури; 6) реалізація цінової і тарифної політики у сферах енергетики та комунальних послуг; 7) сприяння впровадженню заходів з енергоефективності, збільшенню частки виробництва енергії з відновлюваних джерел енергії та захисту навколишнього природного середовища; 8) створення сприятливих умов для залучення інвестицій у розвиток ринків у сферах енергетики та комунальних послуг; 9) сприяння розвитку конкуренції на ринках у сферах енергетики та комунальних послуг тощо [15].
Місцеві державні адміністрації	Забезпечення виконання державних і регіональних програм соціально-економічного розвитку, які можуть передбачати розбудову енергетичної інфраструктури територіальних громад, підвищення рівня енергоефективності функціонування суб'єктів господарювання та експлуатації об'єктів нерухомості на території громади. Підготовка і виконання бюджетів, що можуть містити статті видатків на енергетичне забезпечення територіальних громад, утримання і розвиток енергетичної інфраструктури [14]. Забезпечення реалізації на території громади державної політики у сфері енергозабезпечення.
Органи місцевого самоврядування	Обґрунтування і встановлення тарифів на теплову енергію на території громади. Забезпечення функціонування системи енергетичного менеджменту, зокрема щодо будівель бюджетних установ. Забезпечення закладів, які належать до комунальної власності територіальних громад, а також населення паливом, електроенергією, газом та іншими енергоносіями [13].
Громадські об'єднання	Громадський контроль за реалізацією прав громадян і економічних суб'єктів територіальних громад щодо енергетичного забезпечення.

Джерело: узагальнено авторами на основі [4; 6; 10-16]

вання енергетичного забезпечення громадян і економічних суб'єктів на загальнонаціональному рівні.

Повноваження органів місцевої влади, насамперед місцевого самоврядування, головню сконцентровані на питаннях енергетичного менеджменту (енергоефективності будівель) суб'єктів комунальної сфери і бюджетних установ, забезпечення вразливих категорій громадян паливом, тарифної політики на теплову енергію тощо, а реальних повноважень щодо розвитку системи енергетичного забезпечення територіальної громади на стратегічному рівні (наприклад, розширення доступу до мереж електричної енергії у контексті географії ліній передавання енергії чи збільшення їхньої потужності з метою створення інфраструктурних умов для розвитку суб'єктів економічної діяльності чи розбудови нових районів поселень громадян) ці суб'єкти не мають. Позитивний підхід до розбудови системи публічного управління енергетичним забезпеченням територіальних громад, особливо зважаючи на постійні ураження енергетичної інфраструктури через воєнні дії, свідчить про доцільність розширення повно-

важень органів місцевого самоврядування для посилення їхньої спроможності реагувати на наслідки уражень цієї інфраструктури, формування і реалізації енергетичної стратегії на місцевому рівні тощо.

Теоретичні аспекти формування системи публічного управління енергетичним забезпеченням територіальних громад передбачають визначення принципів цього управління, формулювання яких доцільно здійснювати, базуючись на загальних принципах публічного управління (загальнонауковий метод дедукції) та принципах функціонування систем енергетичного забезпечення (енергетичних ринків). Поєднання цих базових передумов дало змогу виокремити принципи публічного управління енергетичним забезпеченням територіальних громад, що їх наведено на рис. 1 [8].

Сформульована сутність і принципи публічного управління енергетичним забезпеченням територіальних громад є основою для розроблення нових чи удосконалення діючих механізмів управління цим забезпеченням та ефективного розподілу повноважень між його суб'єктами з метою надання споживачам безпе-

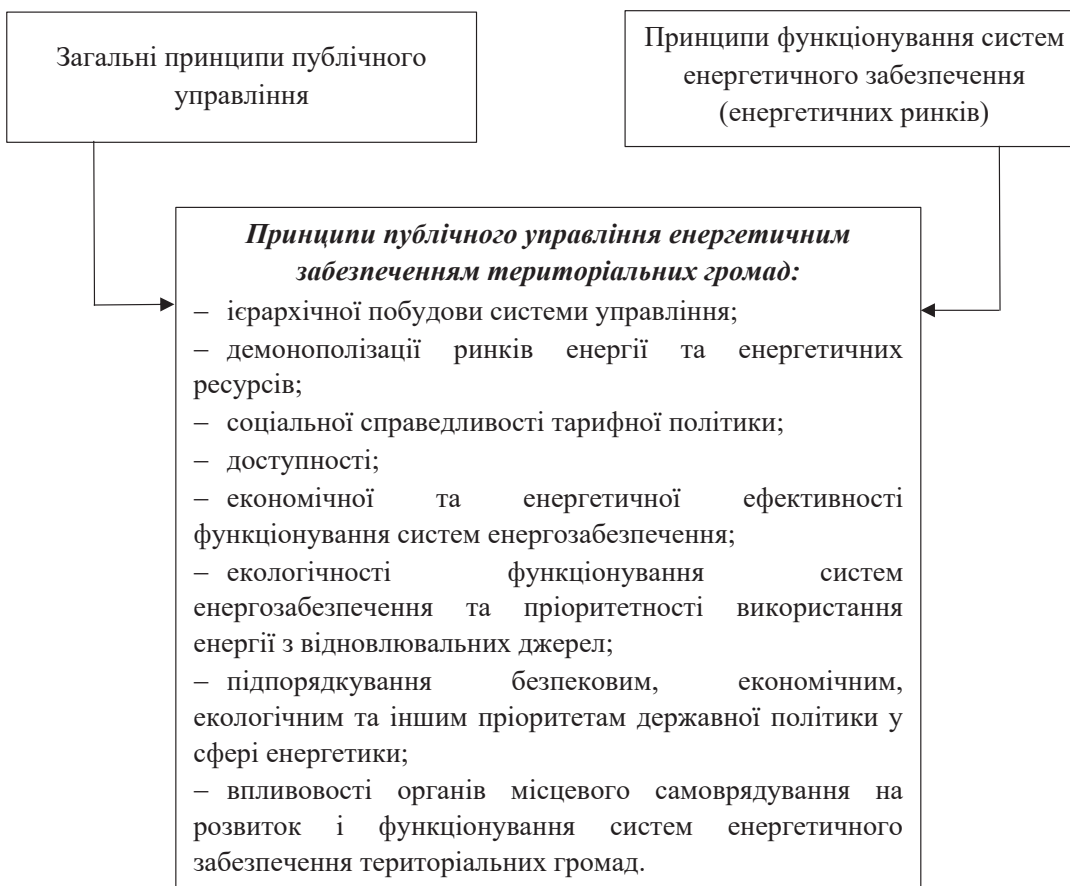

Рисунок 1 – Принципи публічного управління енергетичним забезпеченням територіальних громад

ребійного доступу до енергії та енергоресурсів усіх видів на прийнятних для них умовах.

Висновки. Енергетичне забезпечення територіальних громад є важливим чинником їхнього економічного розвитку та життєдіяльності населення, яке у них проживає. Як наслідок, воно є одним з пріоритетних об'єктів управління з боку державної і місцевої влади та інших суб'єктів публічної сфери. Формування ефективної системи публічного управління енергетичним забезпеченням територіальних громад насамперед передбачає визначення сутності цього управління та принципів його здійснення. На основі загальнонаукового методу дедукції обґрунтовано, що до суб'єктів цього управління, окрім органів державної влади та спеціальних інституцій регулювання й контролю (нагляду), також належать органи місцевого самоврядування та представники громадського сектору.

За результатами аналізу імперативних документів щодо енергетичного забезпечення територіальних громад встановлено, що переважний обсяг повноважень і завдань щодо публічного управління у цій сфері мають органи центральної влади, регулювання й контролю. Натомість, органи місцевої влади і самоврядування доволі обмежені в повноваженнях, хоча подолання наслідків воєнної агресії проти України потребує активного залучення усіх суб'єктів публічної влади, зокрема й щодо відновлення і розвитку енергетичної інфраструктури та енергетичного забезпечення. Цей аргумент, серед інших, вказує на доцільності забезпечення впливовості органів місцевого самоврядування на розвиток і функціонування систем енергетичного забезпечення територіальних громад, що запропоновано закласти у принципах публічного управління енергетичним забезпеченням територіальних громад.

Бібліографічний список:

1. Аль-Атті І.В. Публічне управління: сутність і визначення. *Аспекти публічного управління*. 2018. Т. 6. № 8. С. 35–41.
2. Буник М.З. Утвердження концепту публічного як вимога післявоєнного суспільного устрою України. *Демократичне врядування*. 2023. Вип. 2 (32). С. 1–10.
3. Гринів Л.С. Фізична економія: нові моделі сталого розвитку : монографія. Львів : Ліґа-прес, 2016. 424 с.
4. Деякі питання Державної інспекції енергетичного нагляду України : Постанова Кабінету Міністрів України від 14.02.2018 р. № 77 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/77-2018-%D0%BF#Text>
5. Завербний А.С. Комплементарність енергетичної та економічної політики України в умовах євроінтеграції: монографія. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 308 с.
6. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Корнійчук Л., Шевчук В., Воробйова Л. Фізична економія. Українська школа. *Економіка України*. 2006. № 9. С. 55-63; № 10. С. 66–73.
8. Мацик Р.О. Основні принципи публічного управління у сфері енергетичного забезпечення територіальних громад. *Розвиток управлінських систем та механізмів адміністрування у контексті вступу України до ЄС та забезпечення економічного зростання* : Матеріали всеукраїнської наукової конференції аспірантів, здобувачів та молодих вчених, Львів, 05 квітня 2024 р. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2024. С. 25–27.
9. Подолинський С. Вибрані праці / Упоряд. М. Кратко. Луцьк : Інститут фундаментальних досліджень, Наукове товариство імені Сергія Подолинського, 2004. 152 с.
10. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 р. № 4572-VI. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>
11. Про затвердження Положення про Міністерство енергетики України: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.06.2020 р. № 507. Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/507-2020-%D0%BF#Text>
12. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>
13. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
14. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 р. № 586-XIV. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>
15. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг: Закон України від 22.09.2016 р. № 1540-VIII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540-19#Text>
16. Про ринок електричної енергії: Закон України від 13.04.2017 р. № 2019-VIII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2019-19#Text>
17. Куйбіда В.С., Білинська М.М., Петроє О.М. та ін. Публічне управління: термінол. слов. / за заг. ред. В.С. Куйбіди, М.М. Білинської, О.М. Петроє. Київ : НАДУ, 2018. 224 с.

18. Скидан О.В. та ін. Публічне управління та адміністрування : навч. посібник / за заг. ред. О.В. Скидана. Житомир : ЖНАЕУ, 2017. 705 с.
19. Руденко М. Енергія прогресу. Вибрані праці з економії, філософії і космології. Київ : ТОВ «Видавництво «КЛІО», 2015. 680 с.
20. Скрипник О.А. Управління енергетичним розвитком територіальних громад : дис. ... доктора філософії : 073 «Менеджмент». Суми, 2021. 212 с.
21. Стратегія енергетичної безпеки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 04.08.2021 р. № 907-р. Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/907-2021-%D1%80#Text>
22. Шевчук В.О. Проблеми управління рівноважним довгостроковим розвитком економіки на засадах фізичної економіки. *Облік і фінанси*. 2016. № 4 (74). С. 145–152.

References:

1. Al-Atti I. V. (2018) Publichne upravlinnia: sutnist i vyznachennia [Public administration: essence and definition]. *Aspekty publichnoho upravlinnia – Public administration aspects*, vol. 6, no. 8, pp. 35–41.
2. Bunyk M. Z. (2023) Utverdzhennia kontseptu publichnoho yak vymoha pislivoiennoho suspilnoho ustroiu Ukrainy [Establishing the concept of the public as a requirement of the post-war social order of Ukraine]. *Demokratychnе vriaduvannia – Democratic Governance*, vol. 2 (32), pp. 1–10.
3. Hryniv L. S. (2016) Fizychna ekonomii: novi modeli staloho rozvytku: monohrafiia [Physical economy: new models of sustainable development: monograph]. Lviv: Liha-pres, 424 p. (in Ukrainian)
4. Deiaki pytannia Derzhavnoi inspektsii enerhetychnoho nahliadu Ukrainy [Some issues of the State Energy Supervision Inspection of Ukraine]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 14.02.2018 r. No. 77. Kabinet Ministriv Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/77-2018-%D0%BF#Text>
5. Zaverbnyi A. S. (2018) Komplementarnist enerhetychnoi ta ekonomichnoi polityky Ukrainy v umovakh yevrointehratsii: monohrafiia [Complementarity of energy and economic policy of Ukraine in the conditions of European integration: monograph]. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki, 308 p. (in Ukrainian)
6. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 r. Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Korniiichuk L., Shevchuk V., Vorobiova L. (2006) Fizychna ekonomii. Ukrainaska shkola [Physical economy. Ukrainian school]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, vol. 9, pp. 55–63.
8. Matsyk R. O. (April 5th, 2024) Osnovni pryntsypy publichnoho upravlinnia u sferi enerhetychnoho zabezpechennia terytorialnykh hromad [Basic principles of public administration in the field of energy provision of territorial communities]. *Rozvytok upravlinskykh system ta mekhanizmiv administruvannia u konteksti vstupu Ukrainy do YeS ta zabezpechennia ekonomichnoho zrostantia : Vseukrainska naukova konferentsiia aspirantiv, zdobuvachiv ta molodykh vchenykh*. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki, pp. 25–27. (in Ukrainian)
9. Podolynskiy S. (2004) Vybrani pratsi [Selected works]. In M. Kratko (Eds.). Lutsk: Instytut fundamentalnykh doslidzhen, Naukove tovarystvo imeni Serhiia Podolynskoho, 152 p. (in Ukrainian)
10. Pro hromadski obiednannia [On public associations]: Zakon Ukrainy vid 22.03.2012 r. No. 4572-VI. Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>
11. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Ministerstvo enerhetyky Ukrainy [On the approval of the Regulation on the Ministry of Energy of Ukraine]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17.06.2020 r. No. 507. Kabinet Ministriv Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/507-2020-%D0%BF#Text>
12. Pro Kabinet Ministriv Ukrainy [On the Cabinet of Ministers of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 27.02.2014 r. No. 794-VII. Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>
13. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini [On municipality in Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 21.05.1997 r. No. 280/97-VR. Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
14. Pro mistsevi derzhavni administratsii [On local state administrations]: Zakon Ukrainy vid 09.04.1999 r. No. 586-XIV. Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>
15. Pro Natsionalnu komisiuu, shcho zdiisniue derzhavne rehuliuвання u sferakh enerhetyky ta komunalnykh posluh [On the National Commission, which carries out state regulation in the spheres of energy and communal services]: Zakon Ukrainy vid 22.09.2016 r. No. 1540-VIII. Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540-19#Text>
16. Pro rynek elektrychnoi enerhii [On the electricity market]: Zakon Ukrainy vid 13.04.2017 r. No. 2019-VIII. Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2019-19#Text>
17. Kuibida V. S., Bilynska M. M., Petroie etc. (2018) Publichne upravlinnia : terminolohichni slovnyk [Public administration: terminological dictionary] / In V. S. Kuibida, M. M. Bilynska, O. M. Petroie (Eds.). Kyiv: NADU, 224 p. (in Ukrainian)
18. Skydan O. V. etc. (2017) Publichne upravlinnia ta administruvannia: navch. Posibnyk [Public management and administration]. Zhytomyr: ZhNAEU, 705 p. (in Ukrainian)
19. Rudenko M. (2015) Enerhiia prohresu. Vybrani pratsi z ekonomii, filosofii i kosmologii [The energy of progress. Selected works on economics, philosophy and cosmology]. Kyiv: TOV «Vydavnytstvo «КЛІО», 680 p. (in Ukrainian)

20. Skrypnyk O. A. (2021) Upravlinnia enerhetychnym rozvytkom terytorialnykh hromad [Management of energy development of territorial communities]: dys. ... doktora filosofii : 073. Sumy, 212 p. (in Ukrainian)
21. Stratehiia enerhetychnoi bezpeky [Energy security strategy]: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 04.08.2021 r. No. 907-r. Kabinet Ministriv Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/907-2021-%D1%80#Text>
22. Shevchuk V. O. Problemy upravlinnia rinvovazhnym dovhostrokovym rozvytkom ekonomiky na zasadakh fizychnoi ekonomiky [Problems of Management by Balanced Long-Term Economic Development through Physical Economy]. *Oblik i finansy – Accounting and Finance*, no. 4 (74), pp. 145–152.

THE ESSENCE, TASKS, AND PRINCIPLES OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE FIELD OF ENERGY SUPPLY FOR HROMADAS

Liubomyr Pylypenko

Doctor of Economic Sciences, Professor, Director of Institute of Public Administration, Governance and Professional Development
Lviv Polytechnic National University

Roman Matsyk

Postgraduate Student
Lviv Polytechnic National University

Summary. The article is devoted to the topic of public administration of energy supply to hromadas as an important area of ensuring the livelihoods of their population and economic development. Energy supply of hromadas is considered as an important area of public administration in the economic, social and environmental contexts. The damage to the energy infrastructure of Ukraine as a result of military aggression makes this problem even more urgent, focusing on the security factor of the energy supply system, and makes it a priority object of management by public authorities at all levels. The purpose of the article is to study the essence of public administration of energy supply to hromadas, its main tasks and principles. In the course of the study, the following methods were used: a dialectical approach to decompose the object of research; a general scientific method of deduction and synthesis to formulate the essence of public administration of energy supply to hromadas and determine its principles; a normative approach to establish the powers and tasks of subjects of public administration of energy supply to hromadas; a positive approach to justify the expansion of powers of local self-government bodies. The main results of the study include: substantiation of the essence of public administration of energy supply of hromadas, which includes the list of subjects of this administration, the purpose of its implementation, as well as three substantive areas of implementation – economic, social and environmental; peculiarities of exercising the powers of subjects of public administration of energy supply of hromadas in accordance with legislative and regulatory documents; establishment of tasks of the subjects of public administration of energy supply to hromadas; determination of the principles of public administration of energy supply to hromadas based on the general principles of public administration and the principles of functioning of energy supply systems and energy markets.

Keywords: public administration, state administration, energy supply (energy provision), hromadas, principles of public administration.

Стаття надійшла до редакції 08.07.2024